bittnet
Your skills. Upgraded.

EU AI Act

7 pași pentru o utilizare responsabilă a inteligenței artificiale

Ghid practic pentru companii

Bittnet Training

EU AI Act: 7 pași pentru o utilizare responsabilă a inteligenței artificiale

Acum ceva vreme, când au apărut motoarele de căutare, ni se părea extraordinar să putem adresa o întrebare. În câteva secunde, găseam o mulțime de informații pe internet. Unele mai relevante, altele mai puțin, dar simplul fapt că aveam atâtea răspunsuri la îndemână era fascinant.

Între timp, lucrurile au evoluat într-un ritm pe care probabil puțini dintre noi ni l-am fi imaginat. Astăzi, este suficient să adresăm o întrebare unui chatbot. Acesta nu doar că ne poate căuta informațiile, ci le poate analiza, compara și transforma într-un răspuns concret, uneori chiar într-o recomandare sau într-o soluție.

Din nou, fascinant. Dar, dacă stăm puțin să ne gândim, și îngrijorător.

Pentru că, odată cu toate aceste posibilități, apar și întrebări la care nu este la fel de simplu să găsim răspunsul. Până unde poate ajunge această evoluție? Cu ce preț? Și cât de mult suntem pregătiți să lăsăm inteligența artificială să ne influențeze munca, alegerile și, în cele din urmă, viața?

Nu cred că răspunsul este să ne temem de tehnologie sau să încercăm să îi oprim evoluția. Dar cred că este important să înțelegem ce folosim, care sunt limitele și riscurile și, mai ales, unde trebuie să rămână responsabilitatea umană.

De aici pornește, în esență, și EU AI Act, regulamentul european privind inteligența artificială. Nu de la dorința de a opri inovația, ci de la nevoia de a crea un cadru în care aceasta să se dezvolte responsabil. Un cadru care să nu piardă din vedere drepturile, siguranța și încrederea oamenilor.

Iar pentru companii, întrebarea nu mai este doar dacă folosesc sau nu inteligența artificială. Contează și cât de bine înțeleg implicațiile utilizării ei și cât de pregătite sunt să își asume această responsabilitate.

Ce este EU AI Act și de ce ar trebui să ne intereseze?

EU AI Act este primul cadru legislativ european cuprinzător dedicat inteligenței artificiale. Scopul său este să stabilească reguli pentru dezvoltarea și utilizarea sistemelor AI, în funcție de riscurile pe care acestea le pot genera.

Nu este o reglementare care privește exclusiv companiile de tehnologie sau organizațiile care dezvoltă propriile sisteme AI. Dacă o companie folosește AI pentru recrutare, evaluarea angajaților, interacțiunea cu clienții sau automatizarea anumitor decizii, trebuie să înțeleagă ce responsabilități îi revin.

Obligațiile diferă în funcție de modul în care este utilizată tehnologia și de rolul companiei. Nu orice instrument AI este considerat cu risc ridicat și nu fiecare utilizare presupune aceleași cerințe.

Unde ne aflăm în 2026?

Regulamentul se aplică etapizat. Conform calendarului obligațiile privind AI literacy și interdicțiile pentru anumite practici au început să se aplice în februarie 2025. Din august 2026 se aplică și o serie de cerințe generale, inclusiv obligații de transparență pentru anumite utilizări AI.

Aceleași documente indică 2 decembrie 2027 ca dată de implementare pentru principalele cerințe privind anumite sisteme cu risc ridicat, în urma modificărilor din 2026.

Chiar dacă unele termene sunt mai îndepărtate, asta nu înseamnă că pregătirea ar trebui amânată odată cu ele. Este o ocazie bună pentru companii să înțeleagă unde se află și ce pot face treptat pentru a utiliza AI într-un mod sigur și responsabil.

1. Află unde și cum este folosit AI în companie

Înainte să ne gândim la politici, proceduri și conformitate, cred că ar trebui să pornim de la o întrebare simplă. Știm, cu adevărat, unde este folosită inteligența artificială în compania noastră?

Poate un coleg din marketing folosește ChatGPT pentru a redacta texte, iar echipa financiară utilizează Copilot pentru analiza unor rapoarte. În același timp, departamentul HR testează un instrument care ajută la evaluarea candidaților.

Unele instrumente sunt aprobate la nivelul organizației. Altele sunt descoperite și adoptate individual, pentru că oamenii caută, firesc, modalități de a lucra mai eficient. Curiozitatea și dorința de a încerca instrumente noi pot ajuta o organizație să evolueze. Dar este important să înțelegem și cum sunt folosite.

Ce putem face concret? Să construim un inventar al instrumentelor AI: scopul fiecăruia, departamentele care îl folosesc, tipurile de date procesate și persoanele responsabile. Pentru început, un tabel și câteva discuții deschise cu echipele pot fi suficiente.

Important este ca oamenii să se simtă încurajați să vorbească despre instrumentele pe care le folosesc. Nu trebuie să aibă impresia că urmează să fie sancționați pentru inițiativă.

2. Înțelege riscurile, nu doar beneficiile

Una dintre cele mai importante idei din EU AI Act este că nu toate sistemele AI prezintă aceleași riscuri.

Să presupunem că folosim AI pentru a genera câteva variante de titlu pentru o campanie de marketing. Dacă rezultatul nu este potrivit, îl verificăm, îl corectăm sau îl înlocuim. Dar ce se întâmplă dacă folosim AI pentru a evalua candidați și a decide cine ajunge la interviu?

În primul caz, discutăm în principal despre calitatea unui material. În al doilea, tehnologia poate influența șansele reale ale unei persoane de a obține un loc de muncă. Același tip de tehnologie poate avea consecințe foarte diferite, în funcție de felul în care este utilizat.

Ce putem face concret? Pentru fiecare utilizare AI, să ne întrebăm ce decizii influențează și cine poate fi afectat. Apoi, cât de importante sunt consecințele și cum poate fi verificat sau contestat rezultatul. Clasificarea juridică trebuie analizată după utilizarea concretă și prevederile regulamentului.

3. Stabilește reguli clare, pe care oamenii să le poată aplica

Cred că aproape toți am întâlnit proceduri interne foarte bine documentate. Dar erau atât de complicate încât devenea dificil să le aplicăm în activitatea de zi cu zi. În cazul AI, mi se pare important să evităm exact acest lucru.

Oamenii au nevoie să știe ce pot face, ce ar trebui să evite și cui se pot adresa atunci când nu sunt siguri. De exemplu, este în regulă să folosim un chatbot pentru a reformula un email. Dar putem introduce în aceeași platformă un contract confidențial sau o bază de date cu informații despre clienți?

Răspunsul depinde de instrument, configurația lui, politicile companiei și datele implicate. Tocmai de aceea, regulile trebuie să fie clare.

Ce putem face concret? Putem începe cu un ghid intern scurt. Acesta poate explica instrumentele aprobate, informațiile care pot fi procesate, situațiile în care trebuie verificate rezultatele și persoana de contact pentru întrebări. Exemplele din munca reală sunt mai utile decât o listă lungă de formulări juridice.

4. Pregătește oamenii, nu doar organizația

Dintre toți pașii, acesta mi se pare unul dintre cei mai importanți. Putem avea cele mai bune instrumente, politici și proceduri, dar dacă oamenii nu înțeleg tehnologia pe care o folosesc, riscurile rămân.

EU AI Act introduce obligații privind AI literacy, adică dezvoltarea competențelor necesare pentru a înțelege și utiliza inteligența artificială în mod responsabil. Asta nu înseamnă că fiecare angajat trebuie să devină expert AI sau că toți trebuie să obțină o certificare.

Înseamnă că organizațiile trebuie să ia măsuri de instruire și informare adaptate cunoștințelor, experienței și rolurilor persoanelor care lucrează cu sistemele AI.

Un specialist de marketing are nevoie să înțeleagă riscurile conținutului generat automat. Un angajat HR trebuie să fie conștient de posibilele erori și discriminări. Un manager are nevoie să știe ce decizii poate susține prin AI și unde este necesară o analiză umană.

Ce putem face concret? Să identificăm nevoile de învățare ale fiecărei echipe și să construim programe de instruire pornind de la situațiile lor reale. Din perspectiva mea, un training bun nu este acela din care participanții pleacă doar cu multe informații. Este acela în urma căruia înțeleg ce pot face diferit, mai bine și mai responsabil.

5. Nu pierde din vedere transparența și încrederea

Probabil că ni s-a întâmplat să interacționăm online cu un serviciu de suport. Și să ne întrebăm dacă discutăm cu o persoană sau cu un chatbot. Pentru o întrebare simplă poate părea un detaliu. Dar când interacțiunea implică informații personale sau decizii importante, lucrurile se schimbă.

Cred că oamenii au dreptul să înțeleagă când interacționează cu un sistem AI și în ce măsură rezultatele sunt generate sau influențate de tehnologie. EU AI Act introduce cerințe de transparență pentru anumite utilizări, cu excepțiile și condițiile prevăzute de regulament.

Ce putem face concret? Să verificăm interacțiunile AI cu clienții, prezentarea conținutului generat și informările despre utilizarea tehnologiei. Transparența nu ar trebui privită doar ca o obligație legală, ci și ca o modalitate prin care arătăm respect față de oamenii cu care interacționăm.

6. Adu la aceeași masă oamenii care pot face diferența

Când vorbim despre conformitate, există tendința să considerăm că responsabilitatea aparține exclusiv departamentului juridic sau echipei IT. Dar utilizarea inteligenței artificiale influențează tot mai multe activități dintr-o companie.

IT-ul înțelege tehnologia și securitatea. Echipa juridică poate interpreta obligațiile legale. HR-ul știe cum sunt afectate procesele de recrutare. Managerii cunosc obiectivele de business, iar angajații pot spune ce funcționează și unde apar dificultăți. Cred că avem nevoie de toate aceste perspective.

EU AI Act nu înlocuiește GDPR. Când sistemele AI prelucrează date personale, trebuie analizate și cerințele privind protecția acestora.

Ce putem face concret? Să stabilim cine coordonează utilizarea responsabilă a AI și să creăm un proces prin care departamentele relevante sunt consultate înainte de introducerea unor instrumente noi. Uneori primul pas este, pur și simplu, să ne asigurăm că oamenii potriviți discută între ei.

7. Păstrează responsabilitatea umană și revizuiește periodic deciziile

Poate una dintre cele mai mari tentații ale inteligenței artificiale este să avem încredere în rapiditatea și siguranța aparentă a răspunsurilor. Atât de multă încredere, încât să uităm să le mai punem la îndoială.

Un sistem poate analiza mii de informații într-un timp în care nouă ne-ar lua zile întregi. Dar asta nu înseamnă că rezultatul este întotdeauna corect sau potrivit contextului. Și, mai ales, nu înseamnă că responsabilitatea pentru deciziile importante poate fi transferată automat către tehnologie.

Pentru anumite sisteme cu risc ridicat, EU AI Act prevede cerințe de supraveghere umană. Ce putem face concret? Să stabilim cine verifică rezultatele, când trebuie să intervină o persoană, cum se raportează erorile și cât de des reevaluăm sistemele.

Conformitatea nu este un document pe care îl finalizăm și îl arhivăm. Este un proces care trebuie să evolueze odată cu tehnologia.

Până unde poate ajunge inteligența artificială?

Poate că, peste câțiva ani, vom privi instrumentele AI pe care le folosim astăzi așa cum privim acum primele motoare de căutare. Le vom vedea ca pe începutul unei transformări care ne-a schimbat complet modul de a lucra, de a comunica și de a înțelege lumea.

Nu știm exact cât de departe va ajunge această evoluție. Știm însă că avem posibilitatea, dar și responsabilitatea, de a influența felul în care alegem să folosim tehnologia.

Și poate că aceasta este una dintre cele mai importante lecții. Să nu confundăm capacitatea tehnologiei de a face tot mai multe lucruri cu nevoia noastră de a renunța la judecata proprie.

Pentru mine, progresul nu înseamnă doar instrumente mai rapide, procese mai eficiente sau răspunsuri obținute în câteva secunde. Înseamnă și capacitatea noastră de a înțelege consecințele deciziilor și de a ne adapta. Și, la fel de important, de a avea grijă de oamenii care pot fi afectați de acestea.

Pentru că, oricât de mult ar evolua inteligența artificială, cred că un lucru rămâne cel mai important. Să ne asigurăm că evoluăm și noi odată cu ea. Nu doar în ceea ce știm să facem, ci și în felul în care înțelegem responsabilitatea pentru ceea ce facem.

De unde poate începe, concret, o companie?

După toate aceste informații, pregătirea pentru EU AI Act poate părea un proiect complex, care necesită timp, oameni și resurse. În funcție de modul în care o organizație folosește AI, poate fi într-adevăr amplu. Dar nu trebuie să facem totul deodată.

Pentru început, aș propune trei lucruri. Primul: să discutăm cu echipele despre instrumentele folosite. Al doilea: să identificăm utilizările cu impact asupra oamenilor. Al treilea: să investim în pregătirea lor, pentru a înțelege atât beneficiile, cât și responsabilitățile.

Sunt doar primii pași, nu o garanție a conformității, dar pot crea o bază pentru deciziile care urmează.

Cum privim noi lucrurile, din echipa Bittnet Training

Lucrând în zona de training, avem ocazia să vedem cât de diferite sunt nevoile companiilor. Vedem și cât de mult contează contextul în care oamenii urmează să aplice ceea ce învață.

Uneori, aceeași tehnologie poate însemna un instrument de productivitate pentru o echipă și o schimbare importantă de proces pentru alta. Pentru oamenii care trebuie să ia decizii, poate însemna o responsabilitate nouă.

De aceea, atunci când transformăm un subiect nou într-un program de învățare, încercăm să pornim de la o întrebare simplă. Cu ce ar trebui să plece oamenii de la acest curs, dincolo de informația propriu-zisă?

În cazul EU AI Act, răspunsul nu cred că se rezumă la cunoașterea unor articole de lege sau la înțelegerea unor termene de conformitate. Mi se pare mult mai important ca oamenii să poată recunoaște o situație de risc și să înțeleagă de ce anumite reguli există. La fel de important este să aibă încrederea că știu cum să procedeze atunci când se întâlnesc cu o situație nouă.

Nu este suficient să le spunem oamenilor ce au voie și ce nu au voie să facă. Trebuie să le oferim contextul pentru a înțelege de ce contează deciziile lor. Mi-aș dori ca discuția despre EU AI Act să nu fie privită doar prin prisma obligațiilor sau a sancțiunilor. Este și o oportunitate de a construi organizații mai pregătite, mai conștiente și mai responsabile.

Pentru cei care au responsabilitatea de a transforma principiile în procese și politici concrete, înțelegerea mai aprofundată a regulamentului devine esențială. Acesta este și motivul pentru care am inclus în portofoliul Bittnet Training programul EU AI Act: AI Compliance Training. Cursul oferă un cadru pentru a discuta clasificarea sistemelor, obligațiile aplicabile, guvernanța și relația cu GDPR, cu accent pe aplicarea în practică.

Dacă rolul tău presupune să coordonezi sau să implementezi utilizarea AI în companie și vrei să aprofundezi cerințele, poți explora agenda cursului.